

**UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND
MODIFICAREA ȘI
COMPLETARE PRIN LEGEA NR.
288/2007 A PREVEDERILOR
LEGII NR. 4/1953-CODUL
FAMILIEI REFERITOARE LA
VÂRSTA LA CĂSĂTORIE**

**Lect. univ. drd. Alin-Gheorghe
GAVRILESCU
FACULTATEA DE ȘTIINȚE
JURIDICE
UNIVERSITATEA „
CONSTANTIN BRÂNCUȘI” DIN
TG-JIU**

**CONSIDERATIONS ON
ALTERATION AND
COMPLETION THROUGH THE
LAW NO. 288/2007 OF THE
STIPULATIONS OF THE LAW
NO. 4/1953- FAMILY CODE
RELATED TO THE MARRIAGE
AGE**

**Lect. univ. Alin-Gheorghe
GAVRILESCU
THE FACULTY OF JURIDICAL
SCIENCES
UNIVERSITY „CONSTANTIN
BRÂNCUȘI” TG-JIU**

In the Romanian law, marriage age, also called matrimonial age (from the Latin *matrimonium*), the legal age for marriage or the age of legal puberty, meaning the minimum age for marriage regulated, until the Law no. 288/2007 for altering and completing the Law no. 4/1953 – Family Code, by the art 4 of this code whose stipulations established that man was able to marry if he was 18 years old and the woman the age of 16 years. Regarding the woman, the 2nd paragraph of the same article 4 in the Family Code gave her the possibility to marry at the age of 15 and with the approval of the President of the District Council where she had the residence or, depending on the case, the General Mayor of Bucharest if she had the residence in Bucharest, but the approval was to be given if there were reasons to justify the conclusion of marriage and only on the basis of a certificate issued by an official physician certifying the woman's health status. The stipulations of the art. 4, Family Code have been altered and completed, the quoted text having the following contents when enforcing the Law no. 288/2007:

„The minimum age for marriage is 18.

For grounded reasons the minor turning 17 can marry on the basis of a medical certificate with his parents' approval or, depending on the case, his tutor's and the authorization of the general social assistance direction and child protection in the territory he has the residence.

If one of the parents dies or cannot express his/her will, the other's parent approval will be enough.

If there are no parents, nor a tutor being able

1. Introductory notions

In the Romanian law, marriage age, also called matrimonial age (from the Latin *matrimonium*), the legal age for marriage or the age of legal puberty, meaning the minimum age for marriage¹⁶ regulated, until the Law no. 288/2007¹⁷ for altering and completing the Law no. 4/1953 – Family Code, by the art 4 of this code whose stipulations established that man was able to marry if he was 18 years old and the woman the age of 16 years. Regarding the woman, the 2nd paragraph of the same article 4 in the Family Code gave her the possibility to marry at the age of 15 and with the approval of the President of the District Council where she had the residence or, depending on the case, the General Mayor of Bucharest if she had the residence in Bucharest, but the approval was to be given if there were reasons to justify the conclusion of marriage and only on the basis of a certificate issued by an official physician certifying the woman's health status. Similar stipulations to those of the art. 4, Family Code and includes the Luxembourg Civil Code whose 144 article mentions that man, before turning 18, and the woman, before turning 16, cannot marry.

to approve the marriage, it is necessary the approval of the person or authority authorized to exercise parental laws"

As it will be easily noticed, the adoption of the Law no. 288/2007 has brought modifications and completions to the old art. 4 in the Family Code. Therefore, the first modification is that the lawmaker gives up to distinguish between the man's marriage age and the woman's marriage age and stipulates in the art. 4, paragraph 1 the rule that the minimum marriage age is 18 years so that it applies the constitution principle of equality between man and woman regarding the matrimonial age. The new stipulations of the art. 4 paragraph 1 Family Code are similar to those of art. 144 in the French Civil Code stipulating that man and woman cannot conclude marriage before turning 21,8, with those in the Belgian Civil Code stipulating that nobody can conclude marriage before turning 18. Sexes equality regarding marriage age also results from the fact that, unlike the old regulation, the new stipulations do not give the woman that has not turned 18 the possibility to marry, because the art. 4, par. 2, stipulates without distinction, that the minor turning 16 can marry (...). These stipulations refer both to the woman and to man also because if the law maker had into consideration only the woman turning 16 he would have expressly stipulating this by maintaining the stipulations in the old regulation. On the other hand, the lawmaker's consistency in enforcing the principle of equality between man and woman in the matter of matrimonial capacity also results from the circumstance that by adopting the Law no. 288/2007 one cancels the possibility that the woman turning 15 is able to marry with the previous approval given in the conditions mentioned before. At the same time, the Law no. 288/2007 completes the old stipulations of the art. 4 in the Family Code with some new elements regarding the conditions of marriage conclusion by the minor turning 16 which will be analyzed next.

I. Noțiuni introductive

Vârsta majoratului, sau, în alți termeni, vârsta de la care o persoană fizică devine deplin capabilă de a participa la viața juridică, încheind personal și singură orice act juridic care nu este interzis de lege, este reglementată în dreptul nostru de art. 8 alin. 2 din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice¹ care arată că persoana devine majoră la împlinirea vârstei de 18 ani. Aceeași este vârsta de la care legiuitorul francez consideră că omul

The stipulations of the art. 4, Family Code have been altered and completed, the quoted text having the following contents when enforcing the Law no. 288/2007:

„The minimum age for marriage is 18.

For grounded reasons the minor turning 17 can marry on the basis of a medical certificate with his parents' approval or, depending on the case, his tutor's and the authorization of the general social assistance direction and child protection in the territory he has the residence.

If one of the parents dies or cannot express his/her will, the other's parent approval will be enough.

If there are no parents, nor a tutor being able to approve the marriage, it is necessary the approval of the person or authority authorized to exercise parental laws"

As it will be easily noticed, the adoption of the Law no. 288/2007 has brought modifications and completions to the old art. 4 in the Family Code.

Therefore, the first modification is that the lawmaker gives up to distinguish between the man's marriage age and the woman's marriage age and stipulates in the art. 4, paragraph 1 the rule that the minimum marriage age is 18 years so that it applies the constitution principle of equality between man and woman regarding the matrimonial age. The new stipulations of the art. 4 paragraph 1 Family Code are similar to those of art. 144 in the French Civil Code stipulating that man and woman cannot conclude marriage before turning 21,8, with those in the Belgian Civil Code stipulating that nobody can conclude marriage before turning 18. Sexes equality regarding marriage age also results from the fact that, unlike the old regulation, the new stipulations do not give the woman that has not turned 18 the possibility to marry, because the art. 4, par. 2, stipulates without distinction, that the minor turning 16 can marry (...). These stipulations refer both to the woman and to man also because if the law maker had into consideration only the woman turning 16 he

este capabil de toate actele vieții civile stabilind în art. 488 alin. 1 C. civ. fr. că majoratul este fixat la 18 ani împliniți. Prevederi identice conțin Codul civil belgian (art. 488) și Codul civil luxemburghez (art. 488 alin. 1).

În dreptul românesc, vârsta la căsătorie, numită și vârstă matrimonială (de la latinescul *matrimonium*), vârstă legală la căsătorie sau vârsta pubertății legale, adică vârsta minimă la căsătorie² era reglementată, până la adoptarea Legii nr. 288/2007³ pentru modificarea și completarea Legii nr. 4/1953-Codul familiei, de art. 4 din acest cod ale cărui prevederi stabileau că bărbatul se putea căsătorii dacă avea vârsta de 18 ani împliniți iar femeia vârsta de 16 ani împliniți. Referitor la femeie, aliniatul 2 al aceluiași articol 4 din Codul familiei dădea acesteia posibilitatea de a încheia căsătoria la împlinirea vârstei de 15 ani cu încuviințarea Președintelui Consiliului Județean în cuprinsul căruia își avea domiciliul sau după caz, a Primarului General al municipiului București dacă petenta domiciliu în municipiul București, însă încuviințarea urma să fie dată dacă existau motive întemeiate care să justifice încheierea căsătoriei și numai în temeiul unui aviz dat de un medic oficial care să ateste starea de sănătate a femeii. Prevederi asemănătoare celor ale art. 4 C. fam. conține și Codul civil luxemburghez al cărui articol 144 dispune că bărbatul, înainte de 18 ani împliniți, și femeia, înainte de 16 ani împliniți, nu pot încheia căsătoria

Prevederile art. 4 C. fam. au fost modificate și completate, textul citat având, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 288/2007, următorul cuprins:

„Vârsta minimă de căsătorie este de 18 ani.

Pentru motive temeinice, minorul care a împlinit vârsta de șaisprezece ani se poate căsătorii în temeiul unui aviz medical, cu încuviințarea părinților săi, ori, după caz, a tutorelui și cu autorizarea direcției generale de asistență socială și protecția copilului în a cărei rază teritorială își are domiciliul.

Dacă unul dintre părinți este decedat

would have expressly stipulating this by maintaining the stipulations in the old regulation. On the other hand, the lawmaker's consistency in enforcing the principle of equality between man and woman in the matter of matrimonial capacity also results from the circumstance that by adopting the Law no. 288/2007 one cancels the possibility that the woman turning 15 is able to marry with the previous approval given in the conditions mentioned before.

At the same time, the Law no. 288/2007 completes the old stipulations of the art. 4 in the Family Code with some new elements regarding the conditions of marriage conclusion by the minor turning 16 which will be analyzed next.

2. Conditions for legally concluding the marriage by the minor turning 16

After the modifications and completions of the Law no. 288/2007 the minor turning 16 can marry if the following conditions are met cumulatively:

- There are grounded reasons;
- There is a medical certificate;
- There is the approval of his parents or his tutor;
- There is an authorization of the

General direction of social assistance and child protection in the territory he has the residence.

I. The condition for grounded reasons.

This condition is required before the Law no. 288/2007 for approving the marriage of a minor woman that turned 15. According to the law the grounded reasons justifying the marriage conclusion before turning 18 are the future wife's pregnancy state, the birth of a child etc.

II. The condition of a medical certificate.

This requirement was regulated before the Law no. 288/2007. Thus, on the basis of the art. 4, par.2 Family Code marriage approval was given if, together with the grounded

sau se află în imposibilitate de a-și manifesta voința, încuviințarea celuilalt părinte este suficientă.

Dacă nu există nici părinți, nici tutore care să poată încuviința căsătoria, este necesară încuviințarea persoanei sau a autorității care a fost abilitată să exercite drepturile părintești"

Așa cum ușor se poate observa, adoptarea Legii nr. 288/2007 a adus o serie de modificări și completări vechiului art. 4 din C. fam.

Astfel, o primă modificare constă în aceea că legiuitorul renunță să mai distingă între vârsta la căsătorie a bărbatului și vârsta la căsătorie a femeii consacrand în art. 4 alin. 1 regula că vârsta minimă de căsătorie este de 18 ani astfel încât face să se aplice și în materia vârstei matrimoniale principiul constituțional al deplinei egalități dintre bărbat și femeie. Noile prevederi ale art. 4 alin. 1 C. fam sunt asemănătoare cu cele ale art. 144 din Codul civil francez care dispune că bărbatul și femeia nu pot încheia căsătoria înainte de 18 ani împliniți și cu cele ale art. 144 din Codul civil belgian care statuează că nimeni nu poate încheia căsătoria înainte de 18 ani. Egalitatea sexelor în ceea ce privește vârsta la căsătorie rezultă, de asemenea, din faptul că, spre deosebire de vechea reglementare, noile prevederi nu mai dau doar femeii care nu a împlinit vârsta de 18 ani posibilitatea de a se căsătorii, întrucât art. 4 alin. 2, dispune, fără a face distincție, că minorul care a împlinit vârsta de 16 ani se poate căsătorii (...). Aceste prevederi se referă atât la femeie cât și la bărbat întrucât dacă legiuitorul ar fi avut în vedere numai femeia care a împlinit vârsta de 16 ani ar fi prevăzut expres aceasta menținând dispozițiile din vechea reglementare. Pe de altă parte, consecvența legiuitorului în aplicarea principiului egalității dintre bărbat și femeie în materia capacității matrimoniale rezultă și din împrejurarea că prin adoptarea Legii nr. 288/2007 a fost înlăturată posibilitatea ca femeia care a împlinit vârsta de 15 ani să se poată căsătorii cu prealabila încuviințare dată în condițiile pe care le-am

reasons there was a certificate given by an official physician that has to certify the woman's health status and her ability for normal sexual relations¹⁸. Within the current regulation there is the need for a medical certificate, which is issued by the family doctor.

III. The condition for approving the marriage by the parents of the minor tuning 16 or his tutor.

1. Authorized persons to approve the minor's marriage

a) the situation of marriage approval by both parents

Stipulated also by the dispositions of other legislations¹⁹, the condition for approving the minor's marriage is not regulated for the first time in the Romanian law. Thus, in the Civil Code System up to the 1906 reform the man that had not turned 25 and the woman that had not turned 21 could not marry without the descendants' approval. Through the law from 15th of March 1906 this difference between man and woman was cancelled, art. 131 Civil Code stipulating that both man and woman that had not turned 21 could not marry without their mother and father's approval. Therefore, for the woman with age between 15 and 21 years old as well as for the man with an age between 18 and 21 years the law maker requested the consent of both parents for concluding a legal marriage without distinguishing between married parents and divorced parents. As a consequence of the fact that parent power used to belong to the father, art. 131 par 2 Civil Code stipulated that in case of a misunderstanding between the father and mother (in the sense that mother objected to the conclusion of the marriage) only the father's consent was enough. If one of the parents was dead, could not express the will (was missing, mentally alienated or under interdiction etc), or if his residence was unknown, art. 132 Civil Code established that for the conclusion of marriage the other parent's consent was enough. If both parents

arătat.

Totodată, Legea nr. 288/2007 completează vechile prevederi ale art. 4 din Codul familiei cu unele elemente de noutate în ceea ce privește condițiile în care poate fi încheiată căsătoria de către minorul care a împlinit vârsta de 16 ani care vor fi analizate în cele ce urmează.

II. Condițiile cerute pentru încheierea valabilă a căsătoriei de către minorul cu vârsta de 16 ani împliniți

În urma modificărilor și completărilor survenite prin Legea nr. 288/2007 minorul care a împlinit vârsta de 16 ani se poate căsători dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- există motive temeinice;
- există un aviz medical;
- există încuviințarea părinților săi ori, după caz, a tutorelui;
- există autorizarea Direcției generale de asistență socială și protecția copilului în a cărei rază teritorială își are domiciliul.

1. **Condiția existenței unor motive temeinice.** Această condiție era cerută și anterior adoptării Legii nr. 288/2007 pentru încuviințarea căsătoriei minorei cu vârsta de 15 ani împliniți. În tăcerea legii pot fi considerate motive temeinice care să justifice încheierea căsătoriei înainte de împlinirea vârstei majoratului împrejurări precum starea de graviditate a viitoarei soții, nașterea unui copil etc.

2. **Condiția existenței unui aviz medical.** Și această cerință era reglementată înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 288/2007. Astfel, în baza art. 4 alin. 2 C. fam. încuviințarea la căsătorie era dată dacă, alături de motivele temeinice exista un aviz dat de un medic oficial care trebuia să ateste starea sănătății femeii și capacitatea acesteia de a întreține relații sexuale normale⁴. În actuala reglementare se cere să existe un aviz

were dead or could not express their will, art. 133 Civil Code required the grandparents' consent preferring the grandfather and grandmother from the father's part and if they missed the marriage the grandfather and grandmother from the mother's part had to consent. The misunderstanding between the parental grandparents or in their absence, between the maternal grandparents was considered a consent (art. 133 par. 2 Civil Code). If the minor did not have ascendants for consenting his marriage the tutor's consent was necessary. The marriage concluded without the consent of his father or mother of paternal or maternal grandparents could be cancelled (art. 164 and art. 165 Civil Code).

Coming back to the new stipulations of the art. 4 par. 2 Family Code the question arises whether the marriage consent is a parental right. We believe that the answer is affirmative, marriage consent being an attribute of parental protection⁵ at least for the following arguments:

- on the basis of the art 105 par 1 in the Family Code one of the parental rights is to represent the minor in the civil acts until the age of 14 and consent to the minor's juridical acts with a restricted exercise ability involving also the consent of both parents for concluding the juridical act of marriage by the minor turning 16;

- after the alteration and completion of the dispositions of the art 4 in the Family Code, this article stipulates that if there are no parents, nor a tutor for consenting to the marriage, it is necessary a consent from the person or authority that has been authorized to exercise parental rights resulting that the lawmaker considers marriage consent as a parental right.

Because in the new regulation art. 4 par. 2 requires that there is a parents' consent to the marriage without making a distinction, it results that both parents will give their consent for their minor child's marriage with the age of 16, disregarding the fact that they are from the marriage, outside the marriage or adoption and without making a difference if

medical, acesta urmând să fie dat de către medicul de familie.

3. Condiția încuviințării căsătoriei de către părinții minorului care a împlinit vârsta de 16 ani sau, după caz, de către tutorele acestuia.

3. 1. Persoanele abilitate să încuviințeze căsătoria minorului

a) situația încuviințării căsătoriei de către ambii părinți

Prevăzută și de dispozițiile altor legislații⁵, condiția încuviințării căsătoriei minorului nu este pentru prima dată reglementată nici în dreptul românesc. Astfel, în sistemul Codului civil până la reforma din 1906 bărbatul care nu împlinise vârsta de 25 de ani și femeia care nu împlinise vârsta de 21 de ani nu se puteau căsători fără acordul ascendenților. Prin Legea din 15 martie 1906 această deosebire între bărbat și femeie a fost înlăturată, art. 131 C. civ. prevăzând că bărbatul precum și femeia care nu aveau încă vârsta de 21 de ani împliniți nu puteau încheia căsătoria fără consimțământul tatălui și al mamei. Așadar pentru femeia cu vârsta cuprinsă între 15 și 21 de ani precum și pentru bărbatul ce avea vârsta între 18 și 21 de ani legiuitorul cerea în scopul încheierii în mod valabil a căsătoriei acestora consimțământul ambilor părinți fără a face vreo distincție între părinții căsătoriți și părinții divorțați. Ca o consecință a faptului că puterea părintească aparținea tatălui, art. 131 alin. 2 C. civ. prevedea că în caz de neînțelegere între tată și mamă (în sensul că mama s-ar fi opus la încheierea căsătoriei) consimțământul tatălui era suficient. Dacă unul dintre părinți era mort, se găsea în neputința de a-și manifesta voința (era dispărut, alienat mintal pus sub interdicție etc.) sau dacă reședința sa era necunoscută, art. 132 C. civ. stabilea că pentru încheierea căsătoriei era de ajuns consimțământul celuilalt părinte. Dacă ambii părinți erau morți ori se găseau în imposibilitate de a-și manifesta voința, art. 133 C. civ. cerea consimțământul bunicilor acordând preferință

they are the quality of spouses and live normally, or they are in fact separated or divorced and the child has been entrusted to one of them or to third parties (relative or family with their consent or protection institutions). The only condition for both parents consenting to marriage is for that child to have his filiations for his father and his mother established.

Another question that the Law 288/2007 does not offer and answer to is that of knowing which is the solution enforceable if there are misunderstandings between the parents, meaning that one of them refuses to express the consent for the marriage conclusion, and if both parents refuse to give their consent for the marriage conclusion.

Such solutions are regulated by the dispositions included in other legislations. Thus, for the hypothesis in which one of the spouses refuses to consent for the marriage conclusion, art 148 on the French Civil Code stipulates that in case of a misunderstanding between the father and the mother, their misunderstanding is considered to be a consent. In the French juridical literature it is highlighted the fact that parents' refusal to consent to the marriage is an absolute discretionary right, because of the attribute of parental authority²⁰.

Regulations on the hypothesis in which parents or one of them refuses to agree their minor child's marriage, is seen in the Belgian Civil Code whose dispositions establish in this sense that if the father and the mother or one of them refuses to consent then the court of law will decide which is able to authorize the conclusion of marriage if it appreciates that the refusal is abusive, unjustified (art. 148 par. 3 and 4.), meaning, like shown in the Belgian juridical literature, it is contrary to the minor's interest²¹. These stipulations are similar to those of the art. 13 in the Law no. 273/2004 regarding the adoption juridical status²² according to which adoption is for the child's superior best interest. We believe that for the hypothesis in which both parents refuse to give their consent to the marriage a future regulation

bunicului și bunicăi dinspre tată iar dacă aceștia lipseau la căsătorie trebuia să consimtă bunicul sau bunică dinspre mamă. Neînțelegerea dintre bunicii paterni sau, în lipsa lor, dintre bunicii materni, era considerată consimțământ (art. 133 alin. 2 C. civ.). În cazul în care minorul nu avea ascendenți care să consimtă la căsătoria sa era necesar consimțământul tutorelui. Căsătoria încheiată fără consimțământul tatălui sau al mamei ori al bunicii paterni sau materni putea fi anulată (art. 164 și art. 165 C. civ.).

Revenind la noile prevederi ale art. 4 alin. 2 C. fam. se ridică întrebarea dacă încuviințarea la căsătorie este un drept părintesc? Credem că răspunsul este afirmativ, încuviințarea la căsătorie fiind un atribut al ocrotirii părintești⁶ cel puțin pentru următoarele argumente:

- în temeiul art. 105 alin. 1 din C. fam. unul dintre drepturile părintești este acela de a-l reprezenta pe minor în actele civile până la împlinirea vârstei de 14 ani și de a încuviința actele juridice ale minorului cu capacitate restrânsă de exercițiu care implică și încuviințarea dată de către părinți pentru încheierea actului juridic al căsătoriei de către minorul care a împlinit 16 ani;

- în urma modificării și completării dispozițiilor art. 4 din C. fam. aliniatul 4 al acestui articol dispune că dacă nu există nici părinți, nici tutore care să poată încuviința căsătoria este necesară încuviințarea persoanei sau a autorității care a fost abilitată să exercite drepturile părintești de unde rezultă că legiuitorul consideră încuviințarea căsătoriei minorului un drept părintesc.

Întrucât în noua reglementare art. 4 alin. 2 cere să existe încuviințarea la căsătorie a părinților fără a face vreo distincție, rezultă că ambii părinți urmează să-și dea acordul la căsătoria copilului lor minor cu vârsta de 16 ani împliniți, indiferent că aceștia sunt din căsătorie, din afara căsătoriei sau din adopție și fără a deosebi după cum aceștia au calitatea de soți și conviețuiesc normal, ori sunt separați în fapt sau sunt divorțați iar copilul a fost încredințat unuia dintre ei sau unei terțe persoane (rudă sau familie cu consimțământul

should adopt the same solution, the court of law having to decide the marriage conclusion by the minor turning 16 if it appreciates that the refusal is unjustified, the marriage not being contrary to the minor's interests. Is only one of the parents refuses to consent his/her minor child's marriage if, like we have previously shown, we accept that the minor child's marriage consent is a parental right, because according to the art. 31 in the Law no. 272/2004 regarding the child's protection and promotion²³ in the case of misunderstandings between the parents regarding the exercise of parental rights and obligations, the court of law, after listening to both parents, decides for the child's best interest.

b) the case of marriage consent by one parent.

One parent's consent is enough for the marriage conclusion by their minor child with the age of 16 in the situations stipulated by the art. 4 par. 3 Family Code, if one of the parents is dead or cannot express his/her will, respectively. These stipulations introduced through the Law no. 288/2007 are also found in the Project for the New Romanian Civil Code²⁴, and they are identical to those of the art. 149 par. 1 in the French Civil Code.

Regarding the death of one parent, whether we are talking about physical death or declared death through a juridical decision, things are clear, some mentions have to be made concerning the second situation stipulated by the law when it is enough the marriage consent by just one parent, when the other parent cannot express the will, respectively.

The impossibility for one parent to express the will can be due to some multiple causes like: his/her disappearing (whether declared through juridical decision, or a state of fact), his/her sentence to a freedom privative sentence or a parent's psychological incapacity. In this last case, we have to make a distinction between the hypothesis in which the parent suffers from a psychological illness or a mental handicap and is under interdiction and the hypothesis in which he is under such a

acesteia, ori instituții de ocrotire). Singura condiție pentru ca ambii părinți să consimtă la căsătorie este ca respectivul copil să aibă stabilită filiația atât față de mamă cât și față de tată.

O altă întrebare la care Legea 288/2007 nu oferă nici un răspuns este aceea de a ști care este soluția aplicabilă atât în situația în care între părinți există disensiuni, în sensul că unul dintre ei refuză să-și exprime acordul la încheierea căsătoriei, cât și în situația în care ambii părinți refuză să consimtă la încheierea căsătoriei.

Asemenea soluții sunt reglementate de dispozițiile conținute în alte legislații. Astfel, pentru ipoteza în care unul dintre soți refuză să consimtă la încheierea căsătoriei, art. 148 din Codul civil francez dispune că în caz de dezacord între tată și mamă neînțelegera dintre ei este considerată consimțământ. În literatura juridică franceză s-a subliniat că refuzul părinților de a consimți la căsătorie este un drept absolut, discreționar, întrucât este vorba de un atribut al autorității părintești⁷.

Reglementări privitoare la ipoteza în care părinții sau unul dintre ei refuză să încuviințeze căsătoria copilului lor minor întâlnim și în Codul civil belgian ale cărui dispoziții stabilesc în acest sens că dacă tatăl și mama sau unul dintre aceștia refuză să-și dea consimțământul atunci urmează să decidă instanța de judecată (tribunalul) care poate să autorizeze încheierea căsătoriei dacă apreciază că refuzul este abuziv, nejustificat (art. 148 alin. 3 și 4.), adică, așa cum s-a arătat în literatura juridică belgiană acesta este contrar interesului minorului⁸. Aceste prevederi sunt asemănătoare cu cele ale art. 13 din Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției⁹ conform căroră, în mod excepțional, instanța poate trece peste refuzul părinților firești de a consimți la adopția copilului dacă se dovedește prin orice mijloc de probă că aceștia refuză în mod abuziv să consimtă la adopție și instanța apreciază că adopția este în interesul superior al copilului. Credem că pentru ipoteza în care ambii părinți refuză să-și dea acordul la căsătorie ar

state but has not put under interdiction yet. In the first case, the parent, without judgement due to his mental illness, cannot take care of his interests (art. 142 par 1 Family Code) and the interests of another person so that, in such a case, it the other parents' consent to the marriage is enough. In the second case, when the parent suffering from a psychical illness or a mental handicap is not under interdiction the question arises whether he is able to consent to the marriage of his minor child. We consider that the answer is no because the status he is in is an absolute obstacle excluding the possibility for a valid consent of the marriage, so that the consent given by the other parent is enough.

c) the case of marriage consent by the tutor

if the parent is not under his parents' protection or in order to protect his best interests cannot be left in their care and guardianship has been established, the tutor is the one consenting to the minor's marriage. According to the art. 40 par. 1 in the Law no. 272/2004 guardianship is established if both parents are dead unknown, declined from their parental rights or given the penalty of forbidding parental rights, put under interdiction, declared juridical dead or missing as well as in the case when adoption ceases, the court of law decides that it is for the child's best interest to establish the guardianship. Thus, in all these case, if guardianship has been established, the tutor is the one consenting to the minor's marriage conclusion.

d) the status of marriage consent by the person or authority authorized to exercise parental rights

In the lack of parents and tutor the new dispositions of the art. 4 par 4 Family Code shows that the consent of the person or authority authorized to exercise parental rights is necessary, the person or institution to which the child has been given under the conditions of the law, respectively. Unlike the solution regulated by our legislation the art. 150 in the French Civil Code establishes the rule that if both parents are dead or cannot

trebui să se adopte într-o viitoare reglementare aceeași soluție, instanța de judecată urmând să decidă încheierea căsătoriei de către minorul care a împlinit 16 ani dacă apreciază că refuzul este nejustificat, căsătoria nefiind contrară intereselor minorului. Pentru cazul în care numai unul dintre părinți refuză să consimtă la căsătoria copilului său minor urmează să decidă tot instanța de judecată, dacă, așa cum am arătat deja, acceptăm că încuviințarea căsătoriei minorului este un drept părintesc, întrucât potrivit art. 31 alin. 3 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului¹⁰ în cazul existenței unor neînțelegeri între părinți cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești, instanța judecătorească, după ascultarea ambilor părinți, hotărăște potrivit interesului superior al copilului.

b) situația încuviințării căsătoriei de către un singur părinte.

Încuviințarea unuia dintre părinți este suficientă pentru încheierea căsătoriei de către copilul său minor cu vârsta de 16 ani împliniți în situațiile prevăzute de art. 4 alin. 3 C. fam., respectiv dacă unul dintre părinți este decedat sau se află în imposibilitate de a-și manifesta voința. Aceste prevederi introduse prin Legea nr. 288/2007 se regăsesc și în Proiectul Noului Cod Civil Român¹¹, ele fiind identice cu cele ale art. 149 alin. 1 din Codul civil francez.

Dacă în ceea ce privește decesul unuia dintre părinți, fie că este vorba de moartea fizic constatată, fie că avem în vedere moartea declarată prin hotărâre judecătorească, lucrurile sunt clare unele precizări trebuie făcute în legătură cu cea de-a doua situație prevăzută de lege când este suficientă încuviințarea căsătoriei de către un singur părinte, respectiv atunci când celălalt părinte se află în imposibilitate de a-și manifesta voința. Imposibilitatea unuia dintre părinți de a-și manifesta voința se poate datora unor multiple cauze precum: dispariția acestuia (fie că a fost declarată prin hotărâre judecătorească, fie că este numai o stare de fapt), condamnarea lui la o pedeapsă

express their will the marriage consent will be given by grandparents, and if there are no grandparents by the family council.

2. *Consent characters*

Marriage consent by authorized persons is special and revocable.

a) The special character of consent supposes that is given for the minor's marriage to an established person²⁵. A general consent would not have value because it does not answer to any of the purposes of child's protection that the law maker had in mind and would be similar to a parents' giving up to their legal prerogatives which will be inoperant because of rights which are not able to transaction upon²⁶.

b) Consent revocable character results from the fact that it is concomitant to marriage. Up to the moment of marriage conclusion the one giving the consent has the possibility to cancel it²⁷. We believe that the consent cancellation has to be subordinated to some grounded reasons that would make the one that has previously given consent comes back upon the consent and retract it. An unjustified withdrawal of the consent gives the prejudiced minor regarding his moral or material interests the right to exercise the retraction claims damages.

3. *Consent form conditions*

In the lack of an express legal stipulation regarding the form of the consent we accept that it has to be given in writing, through a statement from each of the parents and submitted at the civil status service authorized to conclude the marriage. We propose that a future regulation should establish the rule that consent will be given orally by the persons called by the law to express consent for the marriage, at the time of its conclusion, in front of the civil status officer who will establish the consent and will mention it in the marriage document. In the case this persons do not want or cannot come in front of the civil status officer at the date established for the marriage celebration through a document submitted at the civil

privativă de libertate ori incapacității psihice a acestui părinte. În acest ultim caz trebuie făcută distincție între ipoteza în care părintele suferă de o boală psihică ori de un handicap mintal și este pus sub interdicție și ipoteza în care se găsește într-o astfel de stare dar nu a fost pus sub interdicție. În primul caz, părintele, fiind lipsit de discernământ datorită bolii sale mintale, nu se poate îngriji de interesele sale (art. 142 alin. 1 C. fam.) și nici de ale altei persoane astfel că, într-o atare situație este suficientă încuviințarea căsătoriei doar de către celălalt părinte. În cel de-al doilea caz, când părintele suferind de o boală psihică sau un handicap mintal nu a fost pus sub interdicție se ridică întrebarea dacă el poate consimți la căsătoria copilului său minor. Considerăm că răspunsul este negativ întrucât starea în care se găsește este un obstacol absolut care exclude posibilitatea unei încuviințări valabile la căsătorie, astfel că încuviințarea dată de celălalt părinte este suficientă.

c) situația încuviințării căsătoriei de către tutore

În ipoteza în care copilul este lipsit de ocrotirea părinților săi sau în vederea protejării intereselor sale nu poate fi lăsat în grija acestora și a fost instituită tutela, tutorele este cel care va încuviința căsătoria minorului. Potrivit art. 40 alin. 1 din Legea nr. 272/2004 tutela se instituie dacă ambii părinți sunt decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părintești sau li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părintești, puși sub interdicție, declarați judecătorește morți sau dispăruți precum și în cazul în care la încetarea adopției instanța judecătorească hotărăște că este în interesul copilului instituirea unei tutele. Așadar, în toate aceste situații, dacă a fost instituită tutela, tutorele este cel care va da încuviințarea pentru încheierea căsătoriei minorului.

d) situația încuviințării căsătoriei de către persoana sau autoritatea care a fost abilitată să exercite drepturile părintești

În lipsa părinților și a tutorelui noile dispoziții ale art. 4 alin. 4 din Codul familiei

status service together with the marriage statement or until it is celebrated.

4. The penalty of marriage concluded without the authorized persons' consent

The minor child's consent is a prerogative resulting from parental protection, based on the idea of protection so that in the lack of a minor child's consent cannot drawn anything but the relative nullity of marriage, which is a protection nullity. The relative nullity can be called by the protected persons, the minor respectively, as well as by persons who have the right to give their consent to the marriage in the prescription term of 3 years since the marriage conclusion and can be covered through an express or silent confirmation.

IV. The condition for obtaining the authorization from the general direction of social assistance and child protection where he has the residence

In compliance with the stipulations of the art. 2 and art. 3 in the Government Decision no. 1434/2004 regarding the attributions and framework regulations of the General direction of social assistance and child protection, this is the public institution, with juridical personality, being subordinated to the District Council, the local council of Bucharest municipality, respectively for achieving the social assistance measures at the district level, local level of the Bucharest districts in the field of protecting the child, family, alone persons, old persons, handicapped persons as well as any persons in need.

Because when it has regulated authorized persons to consent to the marriage, the lawmaker has taken into consideration all the forms of minor child's protection in the familial environment through parents (natural or adoptive) as well as alternative protection through guardianship and through special protection measures (placement and emergency placement), we consider that the legal lawmaker, exercising parental rights, including that of consenting the minor child's

arată că este necesară încuviințarea persoanei sau a autorității care a fost abilitată să exercite drepturile părintești, respectiv persoana sau instituția căreia copilul i-a fost plasat în condițiile legii. Spre deosebire de soluția reglementată de legislația noastră, art. 150 din Codul civil francez stabilește regula că dacă ambii părinți sunt decedați sau în imposibilitate de a-și manifesta voința consimțământul la căsătorie va fi dat de bunici, iar dacă nici bunici nu există de către consiliul de familie.

3.2. Caracterele încuviințării

Încuviințarea căsătoriei de către persoanele abilitate este specială și revocabilă.

a) *Caracterul special* al încuviințării presupune ca aceasta să fie dată pentru căsătoria minorului cu o persoană determinată¹². O încuviințare generală nu ar avea nici o valoare întrucât nu ar răspunde la niciunul dintre scopurile de protecție a copilului pe care legiuitorul și le-a propus și ar echivala cu o renunțare a părinților la prerogativa lor legală, care ar fi însă inoperantă, întrucât este vorba de drepturi asupra cărora nu se poate tranzacționa¹³.

b) *Caracterul revocabil* al încuviințării decurge din faptul că ea este concomitentă căsătoriei. Până la momentul încheierii căsătoriei cel ce a dat încuviințarea are posibilitatea de a o retrage¹⁴. Credem că retragerea încuviințării trebuie subordonată existenței unor motive temeinice care să-l determine pe cel care și-a dat anterior acordul să revină asupra încuviințării, retractând-o. O retragere nejustificată a încuviințării îl îndreptățește pe minorul prejudiciat în interesele sale morale sau materiale prin exercitarea retractării de a pretinde daune-interese.

3.3. Condițiile de formă ale încuviințării

În lipsa unei prevederi legale exprese în privința formei pe care trebuie să o îmbrace încuviințarea acceptăm că aceasta trebuie dată în scris, printr-o declarație pe

marriage, taking into consideration mainly his superior interest, being able to appreciate on his own without any other authorization if the minor child's interests are damaged by the marriage conclusion. We still accept that the reason for establishing this condition was that of assuring a double protection to the minor child's interests. But, taking into consideration the fact that the minor's protection matter the Family Code includes stipulations²⁸ where the idea results that the minor with a restricted exercise ability can concluded juridical acts with the previous consent from parents and guardianship authority would have been that lawmaker remained faithful for a certain solution and regulate the competence of tutor authority to authorize the conclusion of marriage for the minor turning 16.

If both spouses are minor, each of them will come at the civil status service authorized to conclude the marriage, the authorization of the General direction of social assistance and child protection at his residence.

In the case of a refusal from the General direction of social assistance and child protection to authorize the marriage conclusion we believe that the minor can come in front of the court of law which will rule taking into consideration his best interest.

We consider that in the case of marriage conclusion without the authorization of the guardianship authority the penalty is also relative nullity, enforcing the rules mentioned for the hypothesis in the consent is mission from the parents or tutor or the authorized person or authority authorized to exercise parental rights.

care fiecare dintre părinți o completează și o depune la serviciul de stare civilă competent să încheie căsătoria. Propunem însă ca într-o viitoare reglementare să se instituie regula că încuviințarea urmează a fi dată verbal de către persoanele chemate de lege să-și exprime acordul la căsătorie, la momentul încheierii acesteia, în fața ofițerului de stare civilă competent care va constata încuviințarea și va face mențiune despre aceasta în actul de căsătorie. În cazul în care aceste persoane nu ar dori sau nu ar putea să se prezinte în fața ofițerului de stare civilă la data stabilită pentru celebrarea căsătoriei dar totuși nu s-ar opune încheierii căsătoriei, ele ar da încuviințarea la căsătorie printr-un înscris depus la serviciul de stare civilă competent odată cu declarația de căsătorie sau cel mai târziu până la momentul celebrării acesteia.

3.4. Sancțiunea căsătoriei încheiate fără încuviințarea persoanelor abilitate

Încuviințarea căsătoriei minorului reprezintă o prerogativă decurgând din ocrotirea părintească, întemeiată pe ideea de protecție a acestuia astfel că lipsa încuviințării căsătoriei minorului nu poate atrage decât nulitatea relativă a căsătoriei, care este o nulitate de protecție. Nulitatea relativă poate fi invocată de persoana ocrotită, respectiv minorul, precum și de persoanele îndreptățite să-și dea acordul la căsătorie în termenul de prescripție de 3 ani de la încheierea căsătoriei și poate fi acoperită prin confirmare expresă sau tacită.

4. Condiția obținerii autorizării din partea direcției generale de asistență socială și protecția copilului în a cărei rază teritorială își are domiciliul.

În conformitate cu prevederile art. 2 și art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 1434/2004 privind atribuțiile și regulamentul cadru al Direcției generale de asistență socială și protecția copilului, aceasta este instituția publică, cu personalitate juridică, înființată în subordinea Consiliului Județean,

respectiv a consiliului local al sectorului municipiului București, în vederea realizării la nivel județean, respectiv la nivelul local al sectoarelor municipiului București a măsurilor de asistență socială în domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor singure, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap, precum și a oricăror persoane aflate în nevoie.

Întrucât atunci când a reglementat persoanele abilitate să încuviințeze căsătoria legiuitorul a avut în vedere toate formele de ocrotire a minorului respectiv protecție în mediul familial prin părinți (naturali sau adoptivi) precum și protecție alternativă prin tutelă și prin măsurile de protecție specială (plasament și plasament în regim de urgență), considerăm că ocrotitorul legal, exercitând drepturile părintești, inclusiv pe cel de a încuviința căsătoria minorului, ținând seama cu prioritate de interesul superior al acestuia, putea să aprecieze și singur, fără a avea nevoie de nicio altă autorizare dacă interesele minorului ar fi lezate prin încheierea căsătoriei. Acceptăm totuși că rațiunea instituirii acestei condiții a fost aceea de a asigura o dublă protecție intereselor minorului. Având însă în vedere faptul că în materia ocrotirii minorului Codul familiei conține prevederi¹⁵ din care se desprinde ideea că minorul cu capacitate restrânsă de exercițiu poate încheia anumite acte juridice cu prealabila încuviințare a părinților și a autorității tutelare indicat ar fi fost ca legiuitorul să rămână consecvent unei atari soluții și să reglementeze competența autorității tutelare de a autoriza încheierea căsătoriei minorului care a împlinit vârsta de 16 ani.

Dacă ambii soți sunt minori, fiecare va prezenta la serviciul de stare civilă competent să încheie căsătoria, autorizarea Direcției generale de asistență socială și protecția copilului de la domiciliul său.

În cazul unui refuz din partea Direcției generale de asistență socială și protecția copilului de a autoriza încheierea căsătoriei credem că minorul se poate adresa instanței judecătorești competente care

urmează să hotărască ținând seama de interesul acestuia.

Considerăm că în situația încheierii căsătoriei fără autorizarea autorității tutelare sancțiunea care intervine este tot nulitatea relativă, fiind aplicabile regulile precizate pentru ipoteza în care lipsește încuviințarea la căsătoria a părinților sau după caz, a tutorelui ori a persoanei sau a autorității care a fost abilitată să exercite drepturile părintești.

¹ Publicat în B. Of. nr. 8 din 30 ianuarie 1954.

² I. Albu, *Căsătoria în dreptul român*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1988, p.39.

³ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 749/5. 11. 2007

⁴ Ioan Albu, *Dreptul familiei*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1975, p. 60; Alexandru Bacaci, Viorica-Claudia Dumitrache, Codruța Hageanu, *Dreptul familiei*, Editura All Beck, București, 2005, p. 21.

⁵ Spre exemplu art. 148 din Codul civil francez, art. 148 din Codul civil belgian și art. 148 din Codul civil luxemburghez cer consimțământul tatălui și mamei la căsătoria minorului.

⁶ În doctrina franceză se arată că dreptul de a auroiza încheierea căsătoriei minorului este un atribut al autorității părintești, obiectivul fiind acela de a proteja copilul minor. A se vedea în acest sens: Patrick Courbe, *Droit de la famille*, 4e éditions, Armand Colin, Paris, 2005, p. 27; Frédérique Eudier, *Droit de la famille*, Armand Colin, Paris, 2005, p.42

⁷ François Terré, Dominique Fenouillet, *Droit civil. Les personnes. La famille. Les incapacités*, Éditions Dalloz, Paris, 2005, p. 323; Coïne Renault-Brahinsky, *Droit de la famille*, 6e édition, Gualino éditeur, Paris, 2006, p. 86;

⁸ *Précis de droit de la famille*, par les membres de L'unité de droit familial du Centre de droit privé de L'Université Libre de Bruxelles, sous la direction d'Alain-Charles Van Gysel, Bruylant, Bruxelles, 2004, p.176.

⁹ Publicată în M. Of. nr. 557 din 13. 06. 2004.

¹⁰ Publicată în M. Of. nr. 557 din 13. 06. 2004.

¹¹ Se are în vedere Proiectul Noului Cod Civil Român publicat în Revista Curierul Judiciar nr. 3/2004

¹² Alain Bénabent, *Droit civil. La famille*, 4e édition, Litec, Paris, 1991, p. 82; François Terré, Dominique Fenouillet, *op. cit.*, p. 322; ; Frédérique Eudier, *op. cit.*, p.44.

¹³ François Terré, Dominique Fenouillet, *op. cit.*, p. 322-323.

¹⁴ François Terré, Dominique Fenouillet, *op. cit.*, p. 323; ; Frédérique Eudier, *op. cit.*, p.44.

¹⁵ Art. 105 alin. 2 și 3, art. 129 alin. 2, art. 133 alin. 1 C. fam.

¹⁶ I. Albu, *Marriage in Romanian Law*, Dacia Publishing House, Cluj-Napoca, 1988, p.39.

¹⁷ Published in the Romanian Official Gazette, Part I, nr. 749/5. 11. 2007

¹⁸ Ioan Albu, *Family law*, Editura Didactică și Pedagogică, Bucharest, 1975, p. 60; Alexandru Bacaci, Viorica-Claudia Dumitrache, Codruța Hageanu, *Family Law*, Editura All Beck, București, 2005, p. 21.

¹⁹ For example art. 148 in the French Civil Code, art. 148 in the Belgian Civil Code and art. 148 in the Luxembourg Civil Code require both father and mother's consent at the minor's marriage.

²⁰ François Terré, Dominique Fenouillet, *Droit civil. Les personnes. La famille. Les incapacités*, Éditions Dalloz, Paris, 2005, p. 323; Coïne Renault-Brahinsky, *Droit de la famille*, 6e édition, Gualino éditeur, Paris, 2006, p. 86;

²¹ *Précis de droit de la famille*, par les membres de L'unité de droit familial du Centre de droit privé de L'Université Libre de Bruxelles, sous la direction d'Alain-Charles Van Gysel, Bruylant, Bruxelles, 2004, p.176.

²² Published in the Official Gazette nr. 557 in 13. 06. 2004.

²³ Published in the Official Gazette no. 557 in 13. 06. 2004.

²⁴ Take into consideration the Project of the New Romanian Civil Code published in the Juridical Courier Magazine nr. 3/2004

²⁵ Alain Bénabent, *Droit civil. La famille*, 4e édition, Litec, Paris, 1991, p. 82; François Terré, Dominique Fenouillet, *op. cit.*, p. 322; ; Frédérique Eudier, *op. cit.*, p.44.

²⁶ François Terré, Dominique Fenouillet, *op. cit.*, p. 322-323.

²⁷ François Terré, Dominique Fenouillet, *op. cit.*, p. 323; ; Frédérique Eudier, *op. cit.*, p.44.

²⁸ Art. 105 alin. 2 and 3, art. 129 alin. 2, art. 133 alin. 1 Family code.